

XLIX.

Panificium.

49.
Bakere Konst.

Pistor, 1
 cernit farinam
cribro 2 *pollinario*,
 & indit
matre; 3
 tunc affundit
aquam,
 facit *massam*, 4
 desitque eam
spatula 5 *lignea*;
 de in format
panes, 6
placentas, 7
similes, 8
spiras, 9
 Post imponit
Pala, 10
 & ingerit
furno, 11
 per *præfurnium*: 12
 Sed prius
 eruit
rutabulo, 13
ignem & *carbones*,
 quos infra congerit. 14
 Et sic
panis pinfitur,
 habens extra
crustam, 15
 & intus *micam*. 16

Bagaren/ 1
 sichter *Widlet*
 medh *Widlsichtet* 2
 och inlägger det
 vthi *Baketroget*; 3
 Då giuter han der till
Wann /
 gör en *Degh* 4
 och knodar honom /
 medh *Rnådespadan*; 5
 | *sedā* formerar (gör han)
Brödh/ 6
Kakor/ 7
Semlor/ 8
Kringlor/ 9 *cc.*
 der näst lågger han
 på *katespadan* (*griflan*) 10
 och skuter det in
 vthi *Bakugnen*/ 11
 genö *ungsmunen* (*holet*). 12
 Men förvth
 vthdrager han (*rakan*) 13
 med *Eldskofwelen* / (*glöd-*
Elden och *Kohlen* /
 hwilka han nedanföresam-
 Och altså (*mansäblar*. 14
 warder *Brödet* bakat/
 hafwandes vthan på
 en *Stärpa* / 15 (lan 16
 och in vthi then *wela smö-*
 G 4 Pisca-

L.

Piscatio.

50.
Sisterij.

Piscator 1
 captat pisces:
 sive in littore,
hamo, 2
 qui ab arundine,
 filo pendet,
 & cui inhæret
esca;
 Sive fundâ, 3
 quæ,
 pendens *Perticâ*, 4
 aquæ immittitur;
 sive, in *Cymba*, 5
reti; 6
 Sive *nassâ*, 7
 quæ per noctem
 demergitur.

Fiskiaren/ 1
 fångar Fiskar:
 antingen widh Strandens
 medh Kroken/ 2
 hwilken vthaf merespöet/
 medh en Tråd hånger/
 och på hwilken sitter / 1:
 Naat [Spis;]
 Eller medh en Håff/ 3
 hwilken/
 hångiandes på en stång/ 4
 vthi Watern insänkes;
 Eller och vthi Wåten/ 5
 medh Nåret; 6
 Eller medh Nyfiar 7
 hwilken öfwer Natten
 nedsänkes.

Aucupium. Fogelfänge.

Auceps 1
 exstruit
aream, 2
 superstruit illi
rete aucupatorium, 3
 obfipat
escam, 4
 &, abdens se
 in *lacubulum*, 5
 allicit aves,
 cantu *illicum*,
 qui partim

Fogelfångiaren 1
 gör (vpsätter)
 en Plaan (ett Rum) 2
 lägger (ställer] der på
 Fogle-Garnet/ Nätet/ 3
 vthkastar/ strör /
 Maaten/ 4
 och bortgiömandes sigh
 vthi fördolt Rum/ 5
 tillockar Foglarna/
 medh lockefoglarnas säng/
 hwilka deels

in arêa currunt, 6
 partim,
 caveis
 inclusi sunt: 7
 atquè ita
 obruit
 reti
 transvolantes
 aves,
 dum
 se ad escam demittunt:
 aut tendit
tendiculas, 8
 quibus seiplas
 suspendunt,
 & suffocant:
 aut exponit
viscatos calamos 9
amiti: 10
 quibus
 si insident,
 implicent
 pennas:
 ut nequeant
 avolare,
 & decidunt in terram:
 aut captat
pertinâ, 11
vel decipulâ, 12

vppå Banen (Gården)
 deels löpa/ 6
 vthi Durar
 instångde åro: 7
 och altså
 öfverfaller han
 medh Garnet (Nätet)
 dhe här om flygande
 Foglarna/
 när ten:
 dhe sigh nedlåta til Maa-
 Eller vthställer han
 Snaror/ 8
 vthi hwilka dhe sigh sielfwe
 vphångia/
 och strypa/ (qwåfvia:)
 eller sätter han vth
 Lijnspöden/ 9
 vppå Gillerstången: 10
 på hwilka
 om dhe sittia/
 förveckla dhe
 Siadrarna: (wingarna)
 så at dhe icke kunna
 flyga der ifrån/ (borstflyga)
 och falla neder til Jorden:
 Eller ock fångar han
 medh Garnstången/ 11
 eller medh slagbuuren/ 12

LII.

Venatus.

59.
Jägerij.

Venator 1
 venatur feras;
 dum sylvam
 cingit *cassibus*, 2
 qui tenduntur
 super *varos* [*furcillas*] 3

Canis sagax, 4
 feras vestigat
 aut indagat
odoratus;
vertagus 5
 persequitur eas.

Lupus
 incidit
 in *foveam*; 6
cervus, 7
 incidit
 in *plagas*.

Aper 8
 transverberatur
venabulo. 9

Ursus. 10
 mordetur
 à canibus,
 & tunditur
clava. 11

Si quid effugit,
 evadit, 12
 ut hic *Lepus*
 & *Vulpes*.

Jägaren/ 1
 jägar effter Wildiuren;
 när han Stogen
 ombelägger med *Nåå*/ 2
 hwilka vpställas
 3 medh *Nååstänger*, 13

Sporhunden/ 4. (des
 söter effter wildiure sporle-
 eller ock går effter Spårens
 medh suchtande;
 Jachthundē (miöhundē) 5
 förföllier dem.

Biswen (Bargen)
 infaller
 i Gropen: 6
 Hiorten (då han flyr/) 7
 råtar (faller) han
 vthi *Nååten*.

Wildswijnet 8
 igenomstinges
 medh Jägerspiken. 9

Biörnen 10
 warder betin (bittes)
 af Hundarna/
 och slås [bultas]
 medh en Klubba. 11

Om något vndslipper/
 det flyr sin toos/ 12
 såsom här *Daran*
 och *Nååswen*.

LIII.

Lanionia.

53.

Glachterij.

Lanio, 1
 mactat
 pecudem altilem, 2
 [macilenta 3
 non sunt vesca,]
 prosternit
 clavâ, 4
 vel jugulat
 clunatio, 5
 excoriat (deglubit 6)
 diflecatque,
 & carnes
 venum exponit
 in macello, 7
 Suem, 8
 glabrat igne,
 vel aquâ fervidâ, 9
 & facit pernas, 10
 petasones, 11
 & succidias: 12
 Præterea
 varia farcimina,
 falsicos, 13
 apexabones, 14
 tomacula, 15
 borulos (lucanicas.) 16
 Adeps 17
 & sebum 18
 aliquatur.

Slachtare (Röttmångla-
 han slachtar ren] 1
 Giödebofskapen / 2
 [den magra (svulena] 3
 är icke til åtandes /]
 neder-omkullslår (honom)
 medh Klubban / 4
 eller sticker (stryper) han
 med Slachtareknifven / 5
 slår Huuden vthaff / 6
 och sönder-stycklar / skårer /
 och Röttet
 vthfätter han at sällias
 på föttbänken (i föttmån-
 Swijnet 8 (glarebodē /) 7
 skällar han medh Elo /
 eller med siudande watern / 9
 och gör Boogstucken / 10
 Stinckor / 11
 och Glåstsjidor: 12
 des vthan
 mångehanda Korswar /
 Pölsor. 13
 Blodkorswar / 14
 Lefwerkorswar / 15
 föttkorswar (Metiskerkors-
 war.) 16
 Jsteret 17
 och Talgen / 18
 vthsmältes,

Promus-condus 1

profert

ē *pennis* 2

obsonia. 3

Ea accipit

coquina, 4

& coquit

varia *esculenta*,

Aves 5

depiumat prius,

& exenterat.

Pisces 6

desquamat

& excorsuat;

Staffarē [redswären] 1

bår [gifwer] fram

ytur wisthuser [skafferit] 2

Sofwel [Maatwahrer] 3

The samina emottager

Kocken 4

och tokar

ärhskilligt slag; *Spis*.

Soalarna 5 [fönl/

affvläclar han *Siedroena*

och vhrager *Inelstörna*;

Sistarna 6

fiellar han/

och vpristat; [släcker;]

Quasdam carnes	Sompt slags Riött
lardo trajedat,	(rii 7späcker han/ (hielp; 7
ope creacentri;	[larda-förmedelst Späcknärens til-
Lepores 8 exuit.	Hararne 8 slar han.
Tum elixat ollis 9	Och kokar (studer) vti grutor 9
& cacabu, 10	och Kexlar/ 10
in foco, 11 & despumat	vthi Spjusen/ 11 och affkumar
ligulâ; 12	medh Skumeslestwen; 12
Elixata	Det sudna (som kokat är)
condit aromatibus,	kryddar han medh krydder/
quæ comminuit	hwilka han sönderstöter
pistillo 14	medh Mortelstöten 14
in mortario, 13	vthi Mortelen/ 13
ant terit radulâ, 15	eller rjffwer på Ree fjernet, 15
Quædam assat	Sompt steker han
verubus 16	på stekespeten 16 (röres/ 17
& automato, 17	och på spett som sielstt omkring
vel super craticulam; 18	eller på Halster; 18
vel frigit	eller och stecker han
sartagine 19	vthi Steelpannan 19
super tripodem, 20	vppå Kexlestoten (Trefoten.) 20
Vasa coquinaria	Kokeredskap (Koketärill)
sunt præterea:	åro des förvtan:
rutabulum, 21	Eldraka/ 21
foculus, [ignitabulum] 22	Eldpanna/ 22 (jes/ twättas)
trua, 23 [in quâ eluuntur]	twettel nar/ 23 (vtt hwillet stöl.
catini 24 & patina, 25	diuysaat/ (supansaat) 24 fla-
pruniceps, 26 [lus 28	Glöd-eldtång/ 26 (te saar/ 25
culter incisorijs, 27 qua-	Kockeknyff/ 27 Sijl/ 28
corbis 29 & scope. 30	Korg 29 och Qwast. 30

Vindemia.

Wijnbergning.

Vinum

crefeit

in *Vinea*, 1

ubi *Vites*

propagantur,

& viminibus

ad arbores. 2

vel ad *palos* (*ridicas*) 3

vel ad *juga*, 4

alligantur.

Cum tempus adest

vindemiandi;

abscindunt

Wijnet

wäxer

yt hi Wijngården/ 1

hwarest Wijnstockarna

plantas/

och med Widior

til Erån/ 2

eller til Pålarna/ 3

eller och til Wijnooken/ 4

tilbindas.

När tiden är förhande

til at barga wijndruswor-

affstärka dhe

[ne;

boiros

<i>botros,</i>	Wjndrusworna/
& comportant	och bára tilhoopa
<i>trimodis,</i> 5	med fierdingar (byttor/) 5
conjiciuntque	och slå (dem) i hoop
<i>in lacum,</i> 6	vthi en Valia (Kaar) 6
calcant pedibus,	trampa medh Fötterna/ 7
7	eller stöta dhe (them)
aut tundunt	med en tråastödt/(stamp) 8
<i>ligneo pilo,</i> 8	och vthtrycka/ (pressa)
& exprimunt	Safften
<i>succum</i>	medh Wjnpresen/ 9
<i>torculari,</i> 9	hwilken safft warder kallat
qui dicitur	Must/ 11
<i>mustum,</i> 11	och medh Såän 10
<i>& orca</i> 10	vptagen/
exceptum.	vthi Wjnsaaten 12
<i>vasi, [dolio]</i> 12	in-giutes/ öjes/
infunditur,	igentäppes (sprundas/) 15
operculatur,	och vthi Källarne
15	vppå Tunnebänckerne 14
& in cellas	förwahrat/
<i>super cantabrios</i> 14	blifwer Wjñ.
abditum,	Behaf Saaten
in vinum abit.	tappas (het)
E dolio	med en spruta/ (piipa) 13
promitur,	eller med en (Tapp/) 16
<i>siphone,</i> 13	vthi hwilken är (stret/)
aut <i>tubulo,</i> 16	Låstappen/ (topparhanan/)
(in quo est	når Saaten är vpslagit.
<i>epistomium,</i>)	
vale relito.	

LVI.

Zythopœia.

⁵⁶
Dölbrygning.

Ubi non
 habetur vinum;
 bibitur
cerevisia: quæ
 ex byne, 1
 & lupulo, 2
 in aheno 3
 coquitur;
 Post in lacus 4
 effunditur;
 & frigefacta,
 labris 5
 in cellaria 6
 defertur,
 & vasis infunditur.
Vinum sublimatum
 è fecibus vini,
 in aheno, 7
 cui superimpositum est
alembicum, 8
 vi caloris
 extractum,
 Æstillat
 per tubum, 9
 in vitrum.
 Vinum & *cerevisia*,
 acescens,
 fit *acetum*.
 Ex vino & melle
 faciunt *mulsum*.

Ther icke
 man hafwer Wijn;
 dricker man [drickes]
 Döl: hwilket
 vthaff Malt/ 1
 och Humbla/ 2 [nan/ 3
 vthi Kättilen/ [Brygggepå-
 bryggies [kofas;]
 sedan vthi Brygggekaret 4
 öfes;
 och sedan det är swalt/
 medh Säär 5
 vthi Källarna/ 6
 nedbåres/ (Tunnor.)
 och ingintes vthi Kärill/
 Brennewijnet
 vthaff Wüdräggen/
 i Pannan/ 7
 vppå hwilken fatt är
 Brennewijns Hatten/ 8
 förmedelst hetans Krafft
 vthdraget/
 dryper
 igenom Püpan/ 9
 vthi Glaset [Glasfan)
 Wijn och Döl/
 när det surnar/
 blifwer det *Aceticum*.
 Deas Wijn och Honung
 giöra dhe *Midd* [Mölska.)
 H3 Convi-

Convivium. Måltid/ Gåstebodh.

Cum apparatus
conviviū,
Mensa sternitur
Tapetibus, 1
Et mappâ, 2
À triclinariis:
qui prætereà opponunt
discos [orbes,] 3
cochlearia, 4
cultros, 5
cum fuscintulis, 6
mappulas, 7
panem, 8
cum salino;

Når det tilredes (anstålles)
ett Gåstebod/
warder bordet dukat
medh Tapeter/ 1
och Borduuf/ 2
dras Tafeltäckiareta:
som deß förvihan lägga
Tallrickarna/ 3 (fram
Stedarna/ 4
Knifswarna/ 5
medh Gafflarna/ 6
handkläden [serweterna] 7
Brödet/ 8
med Salt-fatet/ karet; 9
fercula

Fercula inferuntur
in patinâ; 9
artocreas 10 *in lance.*
Conviva, ab hospite
introduciti, 11
abluunt manus
è gutturnio, 12
vel ex aquali, 14
super malluvium, 13
aut pelvim, 15
terguntque mantili, 16
tum assident mensæ,
per sedilia. 17
Structor 18
deartuat dapes,
& distribuit.
Affaturis
interponuntur 19
embammata
in scutellis. 20
Pincerna 21
infundit remetum,
ex urceo, 25
vel Cantharo, 26
vellagenâ, 27 *in pocula*
& vitra; 23 [22
quæ extant in abaco; 24
& porrigit
convivatori, 28
qui hospitibus propinat.

Rätterna inbåras/
 vthi Saat; 9
 Mastet/ 10
 vthi mjdt (flatt) Saat.
 Gästerna/ aff Wården
 inledde/ 11
 swåtta Hånderna
 vthaff Hand fatet/ 12
 eller vthur Batufannan/ 14
 öfver Handbåckenet 13
 eller Båcken 15
 och torcka medh Handklådet/ 16
 sedan sitta dhe til bordz/
 vppå Stolar/ (Bånckiar.) 17
 Föresnydaren/ 18
 han sönder-declar rätterna/
 och vthdeclar (lägger före.)
 Stekerna
 emellan sätias 19
 Doppelser/
 vthi små saat (Gallseer.) 20
 Wjåskånden 21
 ingiuter (instånder) Wjånet/
 vthur Krutan 25
 eller Kannan/ 26
 eller ock Glasfan/ 27
 vti dryckeskårilen (bågåre) 22
 och Glas; 23 hvilka stå
 vppå Ståndestjfwan; 24
 och framrårer
 åt Gästebodz Wården/ 28
 som Gästerna tildricker.

LVIII.

Tractatio Lini.

52.
Lijns Arbete.

Linum & cannabis.

aquis macerata, 1
rursumque siccata
contunduntur
frangibulô ligno, 2
(ubi cortices 3
decidunt,]

tum carminantur
carmino ferreo; 4
ubi stupa 5
separatur.

Linum purum
alligatur colo, 6
à netrice; 7
quæ sinistra
filum trahit, 8
dextra, 12
rhombum [girgillum] 9
vel fusum 10
[in quo
Verticillus) 11
versat;

Fila accipit
Volva; 13
inde deducuntur
in alabrum; 14
hinc vel Glomi 15
glomerantur,
vel fasciculi 16
fiunt.

Lijn och Hampa
vthi Vatn blötte [rötte/]
och åter igen torckade/ 1
sönderbråtas [tlyfftas]
med en träbräck [tlyffta/] 2
[då Ståfvarna 3
neder-frånfalla/]
Ther til medh häcklas dhe
medh en Järnhäckla; 4
der Blåarne 5
från stillias.

Det reena Ljnet
bindes på Räckten/ 6
af Spinnerstkan; 7
hwitē med wånstrahandē
drager Tråden [spinner] 8
medh högra/ 12
hårswilen/ [hiulträcken] 9
eller oc Tenen [Sländå] 10
(på hwilken är
Sländen/ 11
omkringnat/ 12) [ger
Tråden (garnet) jemotta
Hiulrocl tenen (rullan;] 3
der ifrån vthdrages the
vppå Hårswelen/ 14
hår vtaf antingē nystan 15
nystas/
eller och små Knippor 16
blifwa.

XII.

Textura.

59.
Textur-Kunst.

Textor

diducit in *stamen*
glomos, 1
 & circumvolvitur
jugo, 2
 ac sedens
 in *texturino*, 3
 calcatur *pedibus*
 in *filia*, 4

Liciis

diducit *stamen*, 5
 & trajicit
radium: 6
 in quo est
trama;
 ac densatur
pectine, 7

Atque ita conficit
lineum, 8

Sic etiam
pannifex,
 facit *pannum*
 e *lanâ*.

Wäsfwaren

uppvarpar
 Nyftarne/ 1
 oc wäsfwar (rullar) omkring
 vppå Wäffetråå/ 2
 och sittandes
 på wäsfwarebäncken/ 3
 trampar medh fötterna
 tramporne (trådorne.) 4

Med solfwen (garnet) 5
 drager hä från hwartans
 och sticker (der) igenom
 wäff spolen: 6 (ståtspolen)
 vthi hwilken är
 wäfftet (inlaget;)
 och gör det tätt
 medh wäffskeden 7

Och alltså gör han
 linne [lärffe.] 8

Sammaledes
 Klädemakaren/
 han gör Kläde
 vthaff *Wl.*

LX.

Linthea.

60.
Linne.

Linthea.

Lintheamina

insolantur 1
aquâ luperfusa, 2
 donec candefiant.

Ex iis

suit sârtrix 3
indusia, 4
muccinia, 5
collaria, 6
capitâ &c.

Hæc

si sordidentur,
 rursum lavantur
à loirice 7
aqua, sive *lixivio*
ac sapone.

Lijnkläder

bleekas (i Solenne) 1
 med pågutit Warn/ 2
 til des dhe blifwa hvojte.

Thaf dem

syrr Sömmerskan 3
 Stiorcor/ 4
 Råsedutar/ 5
 Kragar/ 6
 Natunysfor/ 7c.

Desse

om dhe warda oreene/
 twettas dhe åter igen
 vthaff Twetterkan 7
 medh Warn/ eller Luuc
 och Twäl [Såpo.]

LXI.

Sartor.

6h
Sfreddare.

Sartor 1
 discindit pannum 2
 forfice; 3
 & consuit
 acu
 & filo duplicato. 4
 Postea
 complanat futuras
 ferramento. 5
 Sicque conficit
 plicas 7
 tunicas, 6
 in quibus infra est
 fimbria, 8
 cum institis; 9
 Pallia 10
 cum patagio (focali.) 11
 & manicatas togas; 12
 Thoraces, 13
 cum globulis, 14
 & manicis; 15
 Caligas, 16
 aliquando
 cum temniscis; 17
 Tibialia, 18
 birorbecas, 19
 miculum. 20
 Sic pellio.
 facit pelliceas,
 & pellibus.

Streddaren 1
 sönderstår Kläder 2
 med Saxen; 3
 och syrhet tillammans
 medh Nålen
 och med twinnad Tråå. 4
 Sedan
 pårsar han Sömmarna
 med Pårseljernet 5
 De altså försärdigar han
 Ryntotta 7
 Kiortlar/ 6
 vppå hwilka nedan til är
 Fällan/ 8
 medh Snören; 9
 Kappor 10
 medh Kragan/ 11
 och Ärmkiortlar; 12
 Tröjor/ 13
 medh Knappar/ 14
 och Ärmar; 15
 Serumpor/ Byxor/ 16
 vnder tiden
 medh Slitror; 17
 Serumpor/ 18
 Handskar/ 19
 Luffstucke. 20 &c.
 Samaledes skinnaren/
 han gör Skintläder/
 vthaf Stin

LXII.

Sutor.

62.
Stomafare.

<i>Sutor</i> , 1	<i>Stomakaren</i> 1
conficit	giör
ope <i>Subula</i> 2	medh <i>Snyl</i> 2
& <i>fili picati</i> 3	(<i>cei</i>) 4 och <i>Bektråd</i> 3
<i>super modulo</i> ; (<i>forma cal-</i>	<i>öfwer Låsten</i> / 4
<i>è corio</i> , 5	<i>vt haf Läder</i> / 5
[<i>quod</i>	[<i>hwilket</i>
<i>Scalpro sutorio</i> 6	med <i>Stomakareknifven</i> 6
<i>discinditur</i> ,]	<i>sönder. tilskäres</i> /)
<i>Crepidas</i> [<i>Sandalia</i> ,)	7 <i>Tofflor</i> / 7
<i>Calceos</i> , 8	<i>Stoor</i> / 8
[<i>in quibus</i>	(<i>uppå hwilka</i>
<i>spectatur</i>	<i>man seer</i>
<i>superne</i>	<i>åfwan til</i>
<i>Obstragulum</i> ,	<i>öfwerlädret</i> /
<i>inferne</i>	<i>nedan til</i>
<i>Solea</i> ,	<i>Sålan</i> /
& <i>utrinque</i>	<i>och på bägge sidor</i>
<i>Ansa</i> ,)	<i>snibbar</i> / (<i>Öron</i>)
<i>Ocreas</i> , 9	<i>Stöflor</i> / 9
& <i>perones</i> , 10	<i>och halffstöflor</i> , 10

Faber Lignarius. Timberman / Snickare.

Hominis
Vitulum & Amicum
 vidimus:
 nunc sequitur
Domicilium ejus.
 Primò habitabant
in specubus, 1
 deinde
in Tabernaculis
vel Tuguriis; 2
 tum etiam
in tentoriis; 3
 demum
in Domibus.

Menniskians
 Naring (födo) och klädnat
 hafvorn wij sedt:
 nu föllier
 hennes Boning. (the
 Först [i förstone] bodde
 vthi jordtulor i Jorden / 1
 sedan
 vthi löffhyddor
 eller Torffhyddor / 2
 såsom ock
 vthi Tiell / 3
 omfuder
 vthi Huus.

Ligna.

Lignator
securi 4
 sternit & truncat
Arbores, 5
 ubi remanent
sarmenta; 6
 Clavosum lignum
 findit *Cuneo*, 7
 quem adigit
tudite, 8
 & componit
strues 9
Faber lignarius
 asciat *asciã* 10
materiam,
 unde cadunt
assula; 11
 & ferrat *ferrã*, 12
 ubi *scobs* 13
 decidit:
 Post elevat *tignum*
 super *canterios*, 14
 ope *trochleæ*, 15
 affigit *ansis*, 16
 lineat *amussi*. 17
 Tum compaginat
parietes, 18
 & configit *trabes*
clavis trabalibus, 19

Wedhuggaren
 medh *Nran*/ 4
 hugger och affhympar
Trään/ 5
 hwarest öfwerblifwa
Qwistarna; 6
 Det qwistachtiga *Trådes*
 klyfwer han med wiggen/7
 hwilken han indrifwer
 med *Klubban*/ 8
 och lägger tilhoopa
Wede kastar/högar. 9
Zimbermanen (snickarē)
 tällier med *tällyxã* (bålä) 11
Zimbnet/ [*Trãmaterien*
 hwar ifrån falla
Spånar/ (*Stickor*) 11
 och sägar med *Sågen*/ 12
 der *Sågespån*/ 13
 nedfaller: (berstäckes
 Sedan hiskar han *Zim-*
ppå stålningar/ 14
 medh en *wind*/ (*Block*) 15
 fäster medh *hallhakar*/ 16
 gör *ränder m; rättessnöre*. 17
 Sedan fogar han tilhoopa
Waggiarna/ 18
 oc genomnaglar *bieltarna*
 medh *Dymlingar*. 19

Faber Murarius.

64.
Müurmāstare.

Faber murarius 1
 ponit fundamentum,
 & struit
muros; 2

Sive è *lapidibus*,
 quos *lapidarius*
 eruit
in lapidina, 3
 & *latomus* 4
 conquadrat
ad normam; 5
 Sive è *lateribus*, 6
 qui, ex *arenâ*
 & *luto*,
aquâ intritis,
 formantur,
 & *igne excoqvuntur*;
 Dein *crustat*
calce,
 ope *trulle*, 7
 & *rectorio* vestit. 8

Muurmästaren 1
 lägger Grundwahlen/
 och bygger (vpdrager)
 Murar; 2

Antingen vtaf Stenar/
 hwilka Steengräfwaren
 vthbryter
 vthi Steengruffwan/ 3
 och Steenhuggaren 4
 tilbereder (jembnar)
 effter Rättesnöret; 5
 eller och vtaf Tegelstenar/ 6
 hwilka vthaf Sand
 och Leer/
 medh Wern i hoop rörde/
 giöras/ (formeras)
 och vthi Elden brännas.
 Sedan fliftrar han
 medh Kalk/ (wen) 7
 med Kalkslefwe [murslef-
 och medh hwitlijm öfwer-
 (drager. 8

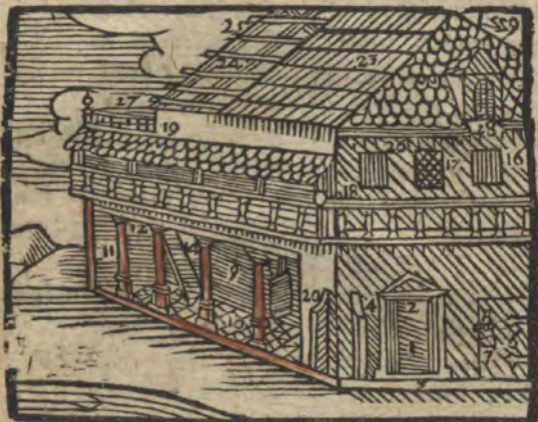
LXV.

Machinae.

65.
Starck a Wärcctygh.

Quantum duo ferre	Huru mycket två bära
palangâ, 1	[possunt på en Stång/ 1 [tunna
vel feretro, 2	eller Bårarebähr/ 2
tantum potest unus,	så mycket kan en/
trudendo ante se	skjutandes fram för sig
pabonem, 3	Stortfårra/ 3
suspensa à collo	medh på hal, en hängiande
arumnâ. 4	Dragreem. 4
Plus autem potest,	Men mehr kan den /
qvi molem,	som tyngden [Bördan]
phalangis (cylindris] 6	på rullar 6
impositam,	lagd/ (Stång/ Handspij. 5
provolvit veste, 5	framskjuter medh en håff-
Ergata 7 est columna,	Speelstrå 7 är en spödh/
cua ve satur	hwilken wändes
ir ume indo,	medh omringgående.
Ceranium, 8	Cranen 8
hab t tympanum,	hafwer draghiul/ (gon/
cui inambulans quis,	på hwilket gångandes nå-
pondera	lasten
navi extrahit,	aff Steppet vphissar/
aut in navem demittit.	eller i Steppet nedsläpper.
Fistuca 9	Knöster 9
adhibetur,	brukas /
ad pangendum,	til at inslå
sublicas; 10	Wattu-Broovålar; 10
attollitur fune,	vplyfftes medh Keep/
tracto per trochleas; 11	draget genom Blocker; 11
vel manibus,	eller medh Händerna/
anfas habet, 12	om det Greepan hafwer 12

Ante januam Domus,	For Huus Door/
est vestibul. m. 1	är Förstufwan. 1
Janua habet	Dören hafwer
Limen 3	en Tröskel/ 3
& superliminare, 2	öfwertröskel (döregåta/) 2
& utrinque postes, 4	och på bägge sidor Döre-
A dextris	på högre sidan/ (trään. 4
sunt cardines,, 5	äre Dörejärn/ 5 (ren: 6
a quibus pendent fores: 6	uppå hwilka hänger Dö-
a sinistris claustrum, 7	på wänstra sidan låås/ 7
aut pessulus. 8	eller Bom (Stängel.) 8
Sub adibus	In i Huusen
est cauedium,	är en öpen Saal/ 9 (golf/ 10
tesselato pavimento, 10	med ett i tårningewijs lage
	fultum

Fultum <i>columnis</i> , 11	Understödd med pelare/ 11
in quibus	vppå hwilka
<i>peristylum</i> 12	Korsgången 12
& <i>basis</i> . 13	och Grunden 13 (år.)
Per <i>scalas</i> 14	Genom Trappor 14
& <i>cochlida</i> , 15	och Windtrappor/ 15
ascenditur in superiores	vpstiger man vthi öfwerste
<i>contignationes</i> .	Wåningarna.
Extrinsicus	Vthan til
apparent <i>fenestra</i> 16	synas Fönster 16
& <i>cancelli</i> [<i>clabri</i> ,] 17	och Fönstergaldror/ 17
<i>pergula</i> , 18	Fårstugugwist/ 18
<i>suggrundia</i> , 19	Taakbårer/ 19
& <i>fulera</i> , 20	och Pelare/ 20
<i>muris fulciendis</i> .	til at stödia Murarna.
In summo est	Öfwerst år
<i>testum</i> , 21	Taket/ 21
contectum.	tåckt
<i>imbricibus</i> , (<i>tegulis</i>) 22	medh Taaktegel/ 22
vel <i>scandulis</i> , 23	eller Taakspåån/ 23
quæ incumbunt	hwilka liggia vppå
<i>tigillis</i> , 24	Stånger/ 24 (Lattar)
<i>hæc tignis</i> .	deße vppå Sparrar. 25
<i>Testo</i> adhæret	Wid taket hänger
<i>stillicidium</i> . 26	Taakrennan. 26
<i>Locus sine testo</i>	Rumet vthan Taak
<i>dicitur subdiale</i> . 27	kallas Åltaan. 27
In <i>testo</i> sunt	Vppå Taket äre
<i>meniana</i> , 28	Windsholen/ 28
& <i>coronides</i> . 29	och Flaggor. 29
	I s
	Metalli

LXVII.

Metallifodina.

67
Malm-Grufwa.

Metalli - fossores 1	Bärgs-Mån 1
ingrediuntur	ingå
puteum,	vthi Bärgwårts
fodina 2	Brunnen 2
bacillo, 3	medh en Råpp/ 3
sive gradibus, 4	eller och på Stegar/ 4
cum lucernis, 5	medh 2 ychtor/ 5
& effodiunt	och vth. vpråfwa
ligone 6	medh en Spada 6
terram metallicam,	Metallist Jord/
qvæ,	hvilken/
imposita corbis, 7	inlagd (satt) i Korgar/ 7
extrahitur fune, 8	vprages medh Reep/ 8
ope machina tractoria, 9	förmedelsi Speelwårck/ 9
& defertur	och föres
in ustrinam, 10	vthi Maasvgnen/ 10
ubi igne urgetur,	hwarest den med eld ständ-
ut profluat	at der ifrån vthflyter (tes)
Metallum. 12	Metall. 12
Scoriae 11	Slaggen 11
seorsim abjiciuntur.	vårda affides. bortkastade,

LXVIII.

Faber Ferrarius.

Smedh.

Faber

Faber ferrarius, 1
in ustrina [*fabricā*], 2
inflat ignem
folle, 3
quem attollit
pede, 4
atque ita candēfacit
ferrum.

Deinde
eximit
forcipe, 5
imponit
incudi, 6
& *cudit*
malleo, 7
ubi striclure, 8
exiliunt.

Et sic
excuduntur
clavi, 9
solea, 10
canthi, 11
carene, 12
lamina,
sera
cum clavibus,
cardines, &c.

Ferramenta candentia
restinguit
in lacu.

Smeden/ 1
vihi Smidian/ 2
 blåser vp Elden
medh Smidiebålgen/ 3
 hwilken han vplyffter
medh Footen/ 4
 och altså giör han hede/
 Järnet. (glödgår)

Sedan
vihtager han (det)
medh Tången/ 5
 lägger det
vp på Ståbet/ 6
 och smider (vhräcker)
medh Hammaren/ 7
 der gnistrorne/ 8
vhspringa/ flyga.

och altså
vhsmidas
Spjöt/ 9
Håstskoer/ 10
Huulsbeslagh/ 11
Rådior/ 12 [Låncker]
Spield/
 Låß
medh Nycklar/
Döresjörn/ Hagar/ &c.

Jernwårcf - tygen som
 slåcker han [glödåde åros]
vihi Hoon/ *Warruhoen.*

LXIX.

Scrinarius.
&
Tornator.

Snickare
och
Swarfware.

Arcularius 1

edolat *asser* 2
runcinâ 3
in tabula, 4
 deplanat
planulâ, 5
 perforat (terebrat)
terebrâ, 6
 sculpsit *cultro*, 7
 combinat
glutine
 & *sub/cudibus*, 8
 & facit
tabulas, 9
mensas, 10
arcas (cistas) II
Tornio, 12
 sedens in *insili*, 13
 tornat *torno*, 15
 super *scamno tornato* på Swarfwestolen/ 14
globos, 16
conos, 17
icunculas, 18
 & *similia*
toreumata.

Snickaren 1

höstar bräder/ 2
 med Höflen (Skrubhöflen) 3
 på Höflbäncken/ 4
 gör slätt (slåttar)
 medh slätthöfwelen/ 5
 genomborar
 med Naswaren/ (boren) 6
 vthskär med knifwen/ 7
 ihoopfogar/ (häftar)
 medh Lijn
 och medh listor/ 8
 och gör
 Eastor/ 9
 Bordh/ 10
 Ristor II 3c.
 Swarfwaren/ 12
 sittandes på swarfbänke/ 13
 swarfwar m3 swarfjärnet/ 15
 på Swarfwestolen/ 14
 Tråbällar/ (Kloot) 16
 Råglor/ 17
 små Däckor/ [Belåten] 18
 och slöte
 Swarfwarewärel (-vth-
 gräfne arbeten.)

LXX.

Figulus.

⁷⁰
Krukomafare.

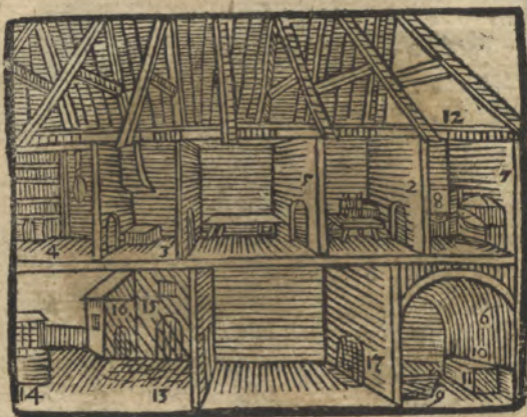
Figulus

Figulus, 1
 sedens
 super rotâ, 2
 format
 ex argilla, 3
 ollas, 4
 urceos, 5
 tripodes, 6
 patinas, 7
 testacea vasa, 8
 fidelias, 9
 opercula, 10 &c.
 postea excoquit
 in furno, 11
 & incrustat
 lixibargyro.
 Fracta olla
 dat testas 12.

Krukomaakaren/ 1
 sittandes
 öfver Hulet/ 2
 gör
 vthaff Leer/ 3
 Pottor/ 4
 Krukor/ 5
 Trefotade Pottor/ 6
 Saat/ 7
 Steentåril/ 8
 Katslungz Pottor/ 9
 Läck/ 10 2c.
 sedan bränner han[den]
 vthi Vgnen/ 11
 och glaserar
 medh Glasering.
 En sönderslagen fruka
 gifver skaal(krukeslykē.) 12

LXXI.

Partes Domus.

^{71.}
Huusens Waningar.

<i>Domus</i>	Huuset
<i>distingvitur</i>	fördeelas
<i>in conclavia,</i>	vthi kamrar/(Wåningar)
<i>ut sunt:</i>	som äro:
<i>atrium,</i> 1	Förmaak/ (Saal) 1
<i>hypocaustum,</i> 2	Stuga/ 2
<i>culina,</i> 3	Röök/ 3 (Stafferij) 4
<i>cella penuraria,</i> 4	Spjäs. Maatkammare/
<i>cœnaculum,</i> 5	Maatsaal/ 5
<i>camera,</i> 6	Kammare/ 6
<i>cubiculum,</i> 7	Sofvekammare/ 7
<i>cum adstructo</i>	medh tilbygde
<i>secessu [latrinâ.]</i> 8	hemligt Huus. 8
<i>Corbes,</i> 9	Korgarne/ 9
<i>inserviunt</i>	dhe tiena til at
<i>rebus</i>	Saker
<i>transferendis;</i>	bort och igen-föra/ bära;
<i>arca,</i> 10	Kjistor/ 10
<i>(quæ clave</i> 11	(som medh Nyckelen 11
<i>recludantur,)</i>	vplåsas/] [förwåhra.]
<i>illis adservandis.</i>	dem (Sakerna) at giöma/
<i>Sub tecto est</i>	Under Taket är
<i>solum; (pavimentum)]</i> 12	Golfvet; 12
<i>In arcâ,</i> 13	På Gården/ 13
<i>puteus,</i> 14	Brunnen/ 14
<i>stabulum,</i> 15	Stallet/ 15
<i>cum balneo.</i> 16	medh Badstugun. 16
<i>Sub domo</i>	Under Huuset
<i>est cella.</i> 17	är Källaren. 17

LXXII.

Hypocaustum
cum
Dormitorio.

^{72.}
Stufwa
medh
Sofvekammr.

Hypocaustum, I
 ornatur laqueari 2
 & parietibus 3
 tabulatis;
 & illuminatur
 fenestris; 4
 calefit
 fornace; 5
 Ejus utensilia sunt
 scamna, 6 sella, 7
 mensa, 8
 cum fulcris, 9
 ac scabellis, 10
 & culcitra. 11
 Appenduntur etiam
 tapetes. 12
 Pro levi cubatu,
 est in dormitorio, 13
 lectus [cubile] 14
 stratus
 in sponda 15
 super stramentum, 16
 cum ladicibus, 17
 & stragulis. 18
 Cervical 19
 est sub capite.
 Conopeo 20
 lectus tegitur.
 Matula 21
 est vesica levanda.

Stugan I
 beprydes medh Swalff 2
 och Waggiar/ 3
 som tastade [planelade] äro;
 vplyses
 med [genom] [Fensteren; 4
 wärmes [bliswer warm)
 aff Dgnen; 5 (ter äro:
 Ches huusgeråd; Sa-
 Wäncker/ 6 stolar/ (Så-
 Bord/ 8 [ten 7
 med bordfötter/ 9
 och jembwål forepassar 10
 och Wollstrar. 11
 Uphängias ochsä
 Tapeter. 12
 För blödt liggiande/
 är vti sofwekammaren/ 13
 en Säng 14
 bäddat/
 vti Ständesängien 15
 på Halm/ 16
 medh Lakanen/ 17
 och Sängietäcken. 18
 Örnegåtan 19
 är vnder Huswudet.
 Med Sparlakonet 20
 warder Sängen förtäckt.
 Mattbäckenet 21
 tiener til at tasta sitt warr.
 K 3 Putel

LXXIII.

Putei.

73.
Brunnar.

Ubi fontes
 deficiunt,
 effodiuntur putei, 1
 & circumdantur
 crepidine; 2
 ne quis incidat.
 Inde hauritur
 aqua,
 urnis, (situlis) 3
 quæ pendent
 vel perticâ, 4
 vel fune, 5
 vel catena; 6
 idque
 aut colleone, 7
 aut girgillo, 8
 aut cylindro 9
 manubriato,
 aut rotâ (tympano,) 10
 aut denique
 antliâ. 11

Hwarest Riållor
 fattas/
 bygråfves Brunnar / 1
 oc omgifvas/tringbyggias
 medh Brunsbalck: 2
 at icke någon infaller.
 Dedan öses
 Watern/
 medh Embaren/ 3
 som hångia
 antingen på en Stång/ 4
 eller Keep/ 5
 eller och på en Rådia; 6
 och det (wind/ hincf) 7
 antingen medh en Bruns.
 eller medh ett Block/ 8
 eller medh en Wålt/ 9
 som hafwer hand-grepan/
 eller medh ett Hiul/ 10
 eller och sidst
 med en Pump. 11

Balneum. Badstufwa.

Qui lavari cupit
aquâ frigidâ,
 descendit
 in fluvium. 1
 In balneario 2
 abluimus
squalores,
 sive sedentes
 in labro; 3
 sive conscendentes
 in sudatorium.; 4
 & defricamus nos

Den som tvättas wil
 medh kalt Watern/
 han nedstiger
 vthi Floden. 1
 Vthi Badstugan 2
 affsköliom wij/
 Drenligheter/
 antingen sittandes
 vthi Kaarbadh; 3
 eller vpsstigandes
 på Lofwan; 4
 och rufsvom [flåam] of
 pumice

pumice, 6	medh en Klåsten/ 6
aut cilicio. 5	eller medh en hårdauk. 5
In Apodyterio 7	vthi lönkamären/runet 7
exuimus	afslådom wij
vestes,	Klåderna/
& præcingimur	och omgiordas medh
castula (subligari.) 8	Badstuguklådet (förskör-
Caput	Hufvudet tet.) 8
tegimus	betäckiom wij
pileolo, 9	medh en litten hatt/[Bad-
& pedes	och Fötterna hatt) 9
imponimus	insättiom wij
pelluio. 10	vri Fottkaret/ bäckenet. 10
Balneatrix 11	Badstugupijgan 11
ministrat aquam,	rihåda ställer/giswer wårn/
siculâ, 12	medh embaret/ 12
quam haurit	hwilket hon öser
ex alveo, 13	vthur waturroget/ 13
in quem defluit	i hwilket det nedflyter
è canalibus. 14	vthaff waturånnorne. 14
Balneator 15	Badaren/(Kopparen) 15
scarificat	koppar
scalpro, 16	med koppeniswen(jernet)/ 16
& applicando	och påsättiandes
cucurbitulas, 17	Koppornen/ 17
extrahit	vthdrager
sanguinem	Bloden
subcutaneum,	som är emellå hud och rött/
Quem abstergit	hwilken han afstryter
spongiâ. 18	medh Swampen. 18

LXXV.

Tonstrina.

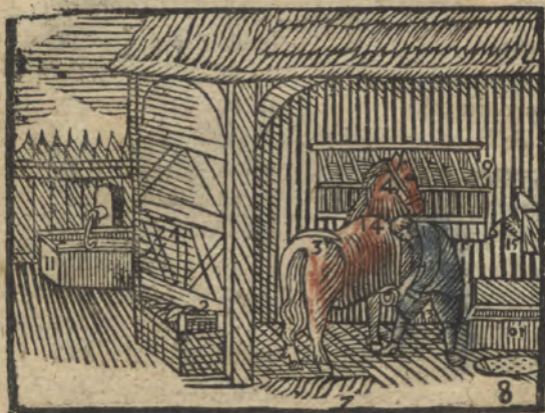
75.
Bårdskärare Wärfstadh.

Ton/or 1
 in *constrina*, 2
 tonder
crines & barbama
forpice; 3
 vel *radic*
novaculâ,
 qvam
è thecâ 4
depromit;
 & lavat
super pelvim, 5
lixivio,
 qvod *defluit*
è gutturnio, 6
 ut & *sapone*; 7
tergit
linteo; 8
pectit
pecline; 9
crispat
calamistro. 10
 Interdum
venam secat
scalpello, 11
ubi sanguis
propullulat. 12
Chirurgus
curat vulnera;

Bårståraren 1
 vthi Hårklipparehuuset/ 2
 han klipper
 Håår och Slågg
 medh Håårsaxen; 3
 eller och rakar han
 medh Raketnüsven /
 hwilken han (dan) 4
 vthur Godret (slidan/lä-
 fram.vthtager;
 Och tvättar
 öfwer Båckenet/ 5
 medh Luut/
 hwilken nederflyter
 vthur Handsfatet/ 6
 såsom och medh Såpa; 7
 Och stryker (torckar)
 medh Dulen; 8
 Lamber (borstar)
 med Ramber (borstar); 9
 krusar
 medh Krusejärnet. 10
 Underfundom
 slår han Åder (ket) 11
 medh en lüten Knüs/(lan-
 der Bloden
 vthrinnet/ vthsterrar. 12
 Barberaren
 heelay Såren.

LXXVI.

Eqvile.

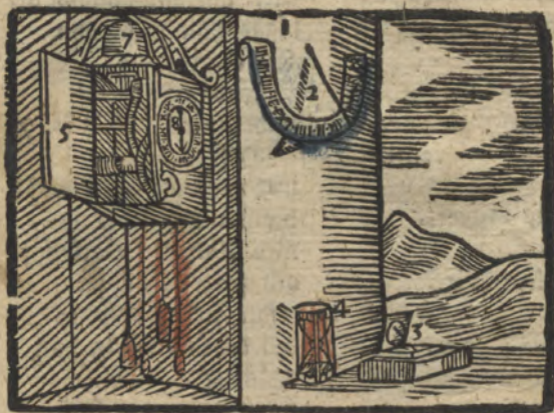
76.
Häste-Stall.

Stabularius 1
 purgat à fimo 2
stabulum; (stro 4
 Alligat equum 3 capi-
 ad præsepe, 5
 aut, si mordax sit,
 constringit
fiscellâ, 6
 Deinde
 substernit *stramenta*, 7
Avenam ventilat
vanno, 8
 quam miscet
paleis,
 ac deprimit
 è *cista pabulatoriâ*, 10
 eâque pascit
equum,
 ut & *sæno*, 9
 Postea
 ducit aquatum
 ad *aquarium*; 11
 tum detergit
panno, 12
 depectit *strigili*, 15
 insternit
glansape, 14
 & inspicit *soleas*,
 an *calcei ferrei* 13 [reant om jenskorne 13. [sittia:
 adhuc *firmis clavus* hæ-

Staldrängen 1
 mätar [rånfar) från dyna
 Stallet; [gia 2
 Binder hästen 3 med gräs
 ved krubban/ 5 [man 4:
 eller/ om han bitande är/
 lägger han på honom
 Muultorgen. 6
 Sedan
 vnderströr han Stråå. 7
 Hafran dryfftar han
 med wannan [dryfftan/] 8
 hwilken han blandar
 med Agnar/ [Hackelse]
 och fram-bår/ tager
 vthur Godertistan/ 10
 och der medh föder han
 Hästen/
 såsom ock medh Hdd. 9
 Sedan
 leder han honom til Wam
 til Wattruhoon; 11
 såsom och strerker honom
 medh Klådet/ 12
 skrapar medh skrapan/ 15
 breder [lägger) på honom
 Täcket (Hästeklådet/) 14
 och seer på Hästskorna/
 om de äro faste
 annu med starka som fast
 Horo-

LXXVII,

Horologia.

77.
Sijare.

Horologium
dimetitur horas.

Solarium 1
ostendit
umbrâ gnomonis, 2
quota sit hora;

sive in pariete, (ticâ, 3
sive in pyxide magne-

Clepsydra 4
ostendit
horæ quatuor partes
fluxu arena,
olim aquæ.

Automaton 5
numerat etiam
nocturnas horas,
circulatione rotarum,
quarum maxima
trahitur.

à pondere, 6
& cæteras trahit:

Tum
indicat horam,
vel campana 7,
suo sonitu,
percussa
à malleolo;
vel extra,
index, 8
circuisione sua.

Sådjaren (vhrvärcket)
affdelar Tjymarna.

Tjymstocken [Stenen] 1
wijfar
med pinnens Stugga/ 2
hwiltê tjemê det mon wara;
antingen på Wäggen/
eller och vthi Campasen. 3

Tjynglasen 4
wijfar (låter see)
Tjymans fyra delar
medh Sandens rinnande/
fordom medh Barnes;

Hjulsådjaren 5
räcknar och så [delst
Natte. Tjymarna/ förme-
Hjulens kringdrjfwandes/
vthaff hwilka det största
drages

vthaf Tjyngdē/ blywichren/ 6
och dhe andra drager dhe:

Jemwål
tillkänna gifwer Tjyman/
antingen Klockan 7
medh sin Klang/(Ljud)
slagen
vthaf Hammaren;
eller vthan til/
Wijfaren/ 8
medh sin Kringgång.

LXVIII.

Pictura.

78.
Male, Wärcf.

Pictura 1

oblectant oculos,
& ornant conclavia,

Pictor 2

pingit effigiem
peniculo, 3
in tabulâ, 4
super pluteo; 5
sinistra tenens
orbem pictorium, 6
in quo pigmenta,
quæ terebantur,
à puero, 7
in marmore.

Sculptor

& statuarius,
exsculpunt,
statuas, 8
è ligno,
& lapide,

Calator

& scalptor
in sculpsit
ari, (ligno)
aliisque metallis,
figuras 10
& characteres,
calo, 9

Målningarna 1

förlusta Ögonen/
och bepryda Wåningarna!

Målaren 2

målar belåtet [conterseyet]
medh Penseln/ 3
på Tafflan/ 4
uppå Målarebäncken; 5
med vänstra handē hållande
Målare Brådet/ 6 [des
på hwilket Fårgorna äres
som söndermalas (ruffwas)
af Poiken/ 7
uppå Marmorstenen.

Bildhuggaren

och Belåtsnijdaren/
vth. gröpa/ skära/ hugga
Belåten [Stoder] 8
vthåff Tråd/
och Steen.

Bråfswaren [konstic-
och Formsnijdaren (karen
in skär (ingråswoer)
vthi Koppar/ (Tråd)
och andre Metaller/
Figurer (Belåten] 10
och Booståfswer/
medh Grasssticketen. 9

LXXIX.

Specularia.

79.

Stade-Glaas.

Specula 1
 parantur,
 ut homines
 se ipsos intuantur;
Perspicilla, 2
 ut acrius cernat,
 qui habet
 debilem visum.
Per telescopium 3
 videntur
 remota,
 ut proxima;
in macroscopio, 4
 apparet pulcherrimum
 ut porcellus,
Radii Solis
 accendunt ligna
 per urens vitrum. 5

Spegelarna i
 gjöras (beredas)
 på det Wenniskiorna
 sig sielfwe måge skåda [be-
 Glasögonen/ 2 (see;
 at den skarpare må see/
 som hafwer
 en swagh Synn.
 genom Perspectivet [kij-
 synas (karen 3
 dhe frånwarande ting /
 såsom dhe närmeste;
 vti större Kijteglasen/ 4
 synes löppan
 såsom en Gris.
 Solens Stråmor
 vptända Weden
 genom brännande glaas/
 Fyr. Glaas. 5

LXXX.

Victor.

80.
Zunbindare.

Victor 1

amictus
 praecinctoriô, 2
 facit
 è virgis columnis, 3
 super sellam incisoriâ 4
 scalpro bimanubiato, 5
 circulos;
 & ex ligno
 assulas. 6
 Ex assulis,
 conficit
 dolia, 7
 & cupas, 8
 binô fundô;
 tum lacus, 9
 labra, 10
 trimodia, 11
 & situlas, 12
 unô fundô.
 Postea vincit
 circulis, 13
 quos ligat,
 ope falcis victoriae, 14
 salignis viminibus, 15
 & aptat
 iudice 16
 ac iudicula. 17

Tunbindaren 2

ombunden
 medh förklädet/ 2
 giör
 vthaf Håselqvistar/ 3
 på värckstolē snidbântē) 4
 medh Bandknuffwen/ 5
 Tunegiordar (tunband;) 6
 och vthaf Trådt (weden)
 små bräder/ [Kimbar.] 6
 Vthaf Brådstycken
 giör han [Öhlsaat] 7
 stoora dryckes kârl (wijn-
 och Tunnor/ 8
 medh twenne Bognar;
 såsom ock Kaar/ 9
 Baljor/ 10
 Byttor/ 11
 och Embar/ 12
 medh en Bort.
 Sedan bandar han
 medh Band/ (giordar) 13
 hwilka han ihoop-binder/
 förmedelst bandhakan/ 14
 medh Påltråds widior/ 15
 oc fogar tilhopa (slår oppå)
 med en klubba (hamnar) 16
 och Wigg/ (Stödt.) 17

LXXXI.

Restio
&
Lorarius.

Et
Hampspinnare
och
Reemsnidare.

Restio 1
 contorquet
funes, 2
agitatione
roxula, 3
è stupà 4
 vel *cannabi*,
 quam sibi circumdat.
 Sic fiunt,
primò
funiculi, 5
tum restes, 6
tandem
rudentes, 7
Lorarius 8
scindit
de corio bubulo, 9
loramenta, 10
frana, 11
cingula, 12
balteos, 13
crumenas, 14
hippoperas, 15

Keepslagaren 1
 snoor (wryder ihoop)
 Keep/ 2
 förmedelst Hiulek 3
 omkringångande/drijswan
 vthaf Blåår 4 (del
 eller Hampa/ (hänger.
 hwilken han omkring sigh
 Altså blifwa/
 först
 Keepgarn (Fåtar)] 5
 sedan Keep/ 6
 omsüder
 tiocka tog/ [skeppitogh.] 7
 Keemsnijdaren 8
 skär
 vthaf Oxhuuden/ 9
 Keemar/ 10
 Bezel/ 11
 Giörblar/ 12
 Gehängen/ 13
 Faskor/ 14
 Wärsäckar. 15

Viator. Wandringzman.

Viator, 1
 portat *humeris*
in bulgâ, 2
 quæ capere nequit
funda, 3
 vel *marsupium*; 4
Tegitur,
lacerâ; 5
Tenet manu
baculum, 6
 quò se fulciat;
Opus habet
viatico,

Wandringzmannen / 1
 bår på Årlarna
 vthi en Skinsäck / 2
 det som icke begriipa kan
 Pungen / 3
 eller Taskan; 4
 Betäcket / (kappan] 5
 med Reesetiortelen; (regn;
 Håller vthi Handen
 Stafwen / 6 (dier;
 medh hwilken han sigh stöd;
 Han behöfwer
 Wågetost /

ut & fido
& facundo comita. 7
Propter semitam, 8
nisi sit

tritum callis,
non deserat
viam regiam, 9

Avia, 10

& bivia, 11
fallunt,

& seducunt
in salebras; 12

non æquæ,
tramites, 13

& compita 14

Sciscitetur igitur
obvios, 15

quæ sit eundem?

Et caveat
predones, 16

ut in viâ,
sic etiam

in diverserio, 17
ubi pernoctat.

såsom ock en trogen
och wåltalig stallbroder. 7

För geenwågh skul/ 8
om det icke är

en trampat Wågh/
må han icke öfswergiswa

Landz-Kongwågen. 9

Afswågar/ 10

oc wågen öte/skildnader/oc
dhe beswåra/

och föra en (ter; 12
vthi (vppå) omwågade Dr.

icke så/

Seenstijgar/ 13

och Korswågar. 14

Han fråge förden skull
dem som toma til mötes/ 15

hwilken wåge måste resast

Och wachte sigh
för Rösware/ 16

såsom vthi wågen/
altså ock

vthi Herberget/ 17

hwarest han ligger öfwer
(Natten)

Eqves.

Ryttare.

Eqves 1

imponit equo 2

ephippium, 3

idqve succingit

cingulo; 4

insternit etia n

dorsuale; 5

Ornat eum

phaleris,

frontali, 6

antilenā, 7

et postilenā 8

Ryttaren 1

lägger på Håsten 2

Sadelen/ 3 (dar) han

och den tillbinder [omgiör-

medh Sadelgiorden; 4

lägger och så på

Skabracket;

Bepryder honom

medh Håsteprydnadt/

medh Rinnespannet/ 6

Förtyget [Förbögeln] 7

och medh Hindertyget. 8

Deinde

insilit in eqvum,
 indit pedes
 stapetibus, 9
 sinistra capessit
 lorum (habenam) 10
 freni, 11
 qvô eqvum
 flecit & retinet;

Tum

admovet calcaria, 12
 incitatqve
 virgulâ, 13
 coërcet
 pastomide. 14
 Bulga, 15
 pendent
 ex epbippj apice, 16
 qvibus inseruntur
 sclopi. 17

Ipsè eqves

induitur
 chlamyde; 18
 lacerna
 à tergo
 revincitur. 19
 Veredarius 20
 cursim eqvô fertur.

Sedan

springer han på Håsten/
 sätter Fötterna [ne/ 9
 vthi byglorne (stegbyglor-
 med vänstra handen fattar
 Engelen (Edmen) 10 (han
 på Bexlet/ 11
 medh hwilken han Håsten
 böjer och tillbaka håller;

Sedan (na/ 12

gifwer han honom sporar-
 och reetar (vppaggiar] hono
 medh Spödet/ 13
 och håller honom
 medh Capsonen. 14

Hylstren/ 15

hängia
 vppå Sadelknappen/ 16
 vthi hwilka insättas
 Pistolerne. 17

Sielfwe Ryttaren

klädes
 medh en Keesejacka; 18
 Regn-Rappan/ Riortelen
 på Ryggen [baak til]
 tilbindes. 19 (ren) 20

Postryttaren (enspanna
 rider i full löpande.

Vehicula, Slädar/ Wagnar.

Trabâ, 1
vehimur
super nivibus
& glacie.

Vehiculum univocum
dicitur.

pabo; 2
birotum,

carrus; 3

quadrirotum,

currus,

qvi

Med Slädan/ 1
dragonis (åtom) wiij
på Smidn
och Jisen.

En Wagn med ett hiul
fallas

Ståttkärra; 2

med tvenne Hiul/

Kärra; 3

medh fyra Hiul/

en Wagn/

hwilken

vel <i>sarracum</i> , 4	antingen rööswagn/ 4
vel <i>plaustrum</i> , 5	eller Tråhwagn/ (Laf.) 5
<i>Currus partes sunt</i> ,	Wagnens deelar äro/
<i>remo</i> , 6	Wagnstifeln/ 6
<i>jugum</i> , 7	Dofet / 7 (gnet) 8
<i>compages</i> , 8	samänfögninge/ (långwa-
<i>sponda</i> ; 9	Sätet; 9
<i>Tum Axes</i> , 10	Jemwål Axularne/ 10
<i>circa quos currunt</i>	omtring (på) hwilka löpa
<i>rota</i> ,	Hulen/
quibus præfiguntur	för hwilka sättias
<i>paxilli</i> II	Hulspjekar II
& <i>obices</i> , 12	och slår. 12
<i>Basis rotæ</i> , 13	Huless Grundwaal/ 13
est <i>modiolus</i> , 14	är Mafwet/ 14
ex quo prodeunt	whas hwilket whgå
<i>duodecim radij</i> ; 15	Tolff Hulseeckrar; 15
Hos ambit	Thesom omtringgär
<i>orbile</i> ,	en Krank (Krek) /
<i>compositum</i>	sammansatt
è <i>sex absidibus</i> , 16	whaff sex Hulzlöter/ 16
& <i>totidem cantibus</i> , 17	de äfwē så många beslag. 17
<i>Currui</i>	Uppå Wagnen
<i>imponuntur</i>	läggias (sättias)
<i>corbes & crates</i> , 18	förgar och strancwärel. 18

Vectura. Fohrwärckerij.

Auriga 1
 jungit
perippum 2
sellario, 3
 ad temonem
 de helcio 4
 dependentibus
loris vel catenis, 5
 Deinde
 insidet
sellario,
 agit ante se se
antecessores 6

Kursten (förswännen) 1
 spänner (binder)
 Handhåsten 2
 ihoop med Sadelhåsten/ 3
 widh Wagnstifeln/
 medh dhe ifrån Selan 4
 hängiande
 Remar eller Rådiör. 5
 Sedan
 sitter han vppå
 Sadelhåsten/
 driffwer fram för sigh
 dhe främre Håstarna 6

Scuticâ, 7
 & flectit
 funibus 8]
 Axem
 ungit
 ex vase unguentario 9
 axungia;
 & inhibet rotam
 sufflamine, 10
 in præcipiti descensu.
 Et sic aurigatur
 per orbitas. 11
 Magnates
 vehuntur
 sejugibus, 12
 duobus rhedariis,
 curru pensili,
 qui vocatur
 carpentum [pilentum;] 13
 Alii, bijugibus, 14
 effedo. 15
 Arcera 16
 & leEtica 17
 portantur
 à duobus equis.
 Per invios montes
 utuntur
 locò curruum,
 jumentis clitellariis. 18

medh Edderpüßkan / 7
 och böijer / styrer dem
 medh Tömarna. 8

Axeln
 smörjer han
 vthur smörjekärilet 9
 medh Wagnsmörja;
 och förhindrar Hiulet'
 medh Hinderkäddian / 10
 i brandt nedersfärd.

Och altså tustkar han
 vthi Wagnsporen. 11

Store Herrar (Potenta-
 dhe åkas (ter
 medh sex hästar / 12 och)
 Twenne Rustkar /
 vthi hängiande Wagn /
 som kallas

Careet; 13
 Somblige med twenne
 vthi Caleß. 15 [Hästar 14

Hästebärrar 16
 och Sängebärrar (sämst) 17
 bärras
 vthaf två Hästar.

Öfwer omågade Wärg
 bruta dhe
 i stället för Wagnar /
 hästar medh klöffsadlar. 18

Transi-

LXXXVI.

Transitus aquarum.

86.
Färjande.

[floden/

Trajecturus flumen,
ne medefiat,
excogitati sunt

pontes 1
pro vehiculis,
& ponticuli 2
pro peditibus.

Si flumen
vadum habet, 3
vadatur. 4

Struuntur etiam
rates, 5
ex compactis tignis;
vel pontones, 6
consolidatis ex trabibus,

ne

aquam excipiant.

Porro
fabricantur
lintres [lembi,] 7

qui aguntur

remò, 8

vel contrò; 9

aut trahuntur

remulcò. 10

den som wil fara öfver
at han icke må blifwa wät/
äro vpränckte

Brodar 1
för wagnar (färror/flådar)
oc små brodar [bryggior] 2
för Footfolck.

Om Floden (wer/ 3
ett Wad (grunt ställe) haf-
wadar man. 4

Byggias och så
Flottar/ 5 [kar/
vraff sammanfogade stoc-
eller färjor [täte flottar.] 6
vthaf wäl ihopfogade biel-
at icke (kar/
dhe läcka.

Widare
gödras
Döfstockar (båtar/ Yullar) 7
hwilka fordriswas
medh en Ähra (Koder/) 8
eller medh en Bäcking; 9
eller och dragas the
medh kabeltog (warpa.) 10

LXXXVII.

Natatus.

87.
Simmande.

Solent etiam
 tranare aquas,
 super scirpeum fascem, 1
 porrò
 super inflatas
 boum vesicas; 2

Deinde, liberè
 iactatu
 manuum pedumq; 3

Tandem
 nonnulli didicerunt
 calcare aquam, 4
 cingulotenus
 immerfi,
 & vestes
 supra caput
 gestantes.

Urinator 5
 etiam natare potest
 sub aqua,
 ut piscis,

Och plåga också
 simma öfver Wärnen/
 på en Sådftnippal 1
 i en wål
 på vtblåste

Ox/nöreblåsor; 2
 Sedan/ frite [ters 3
 förmedelst händers och föt-
 rörelse.

Om sieder
 hafwa någre lärde
 at trampa (gå på) wårnet/4
 alt v p til Wåttet
 in-nedsänckte/
 och Kläder
 vppå Hufwudet
 bårandes. (wårnet/ 5

Den som går vnder
 han kan och simma
 vnder Wärnet/
 såsom en Fisk.

LXXXVIII.

Navis actuaria.

82
Skepp Fahrkost som roes.

<i>Navis instructa remis</i> 1	Et fkep med ärar eilrustat 1
est <i>uniremis</i> 2	hafwer en Roderbåncf 2
vel <i>biremis</i> , &c.	eller twenne/ 2c.
in quâ	vthi hwilket
<i>remiges</i> , 3	Koorlnecktierna/ Folcket 3
<i>confidentes</i>	fittiandes
<i>per transtra</i>	vppå Rodbåncerna
<i>ad scalmos</i> , 4	widh Tullarna/ 4
<i>aquam</i>	Warenet
<i>remis pellendo</i> ,	medh Åhrorna släendes/
<i>remigant.</i> 5	fittia och ros. 5
<i>Proréta</i> , 6	Stepparen/ 6
<i>stans</i>	ståndandes
<i>in prorâ</i> ,	i Framstammen/
& <i>gubernator</i> , 7	och Styrmannen/ 7
<i>sedens</i>	fittiandes
<i>in puppi</i> ,	vthi Baakstammen/
<i>tenensque</i>	och hållandes
<i>clavum</i> , 8	Koorpinnan (Styret) 8
<i>gubernant</i>	regera
<i>navigitum.</i>	Farkosten (Steppet)

Navis oneraria. *Pastdragare.*

Navigium, 1
impellitur,
non remis,
sed solum *vi ventorum*.

In illo erigitur
malus 2
undique
ad *oras navis*
funibus 3 firmatus,
cui annectuntur
antenna, 4
his *vela*, 5
quæ ad ventum
expanduntur, 6

Steppet 1
det fore drijswes
icke medh Åhdror/ (kraffe.
vihan, allena med wådreus

Wchi det samia vpstålles
en Mast/ (Mastetråå/) 2
på alla sijdor
wedh Steppborden/
medh reep/ 3 bestad;
wedh hwilken fastbindes
Segeltråån / stångerne/ 4
wedh dessom/ Segelen/ 5
hwilka effter Wådret
vthbidas/ 6

Es versoria 7
verfantur.

Vela sunt,
artemon, 8

dolon, 9

& *epidromus*, 10

In prora
est *rostrum*, 11

In puppi,
signum [vexillum] 12
ponitur.

In malo
est *corbis*, 13
navis specula,
& *supra galeam*
aplustre, 14
ventorum index.

Anchora, 15
navis fistitur.

Bolide, 16
profunditas exploratur.

Navigantes
deambulant
in tabulato, 17

Naute
curcitant
per foros, 18

Atque ita
etiam maria
trajiciuntur.

och medh *Bogljnhorna* 7
våndas;

Seglen åro/

Stoorseglet/ 8

focleseglet [*Meriseglet*]/ 9

Mösaansealet. 10

Vchi Framstammen
är Spröte. 11

Vchi Baastammen/
warder *fahnā (bulsanē)* 12
fatt.

Vp vchi Masten,
är Mastforgen/ 13
Steppes Wårdställe/
och på [*öfwer*] *Eronan*
Flaggan/ 14
Wådrens Wjfare.

Medh *Anckaret*/ 15
warder skeppet stilla hållit.
medh *skep; lodet*/ 16
warder *diupheetē* förfaren.

Siömännerna (the som
spaxera (segla)
på *öfwerloppet*. 17

Wågmännerne
löpa tide och offra
genom *zuforne*. 18

Och altså
warda ock *Hafwen*
öfwerreste.

XC.

Naufragium.

90.

Skepzbrot.

Cum procella 1
 repente oritur,
 coitrahunt
 vela; 2
 ne navis
 ad scopulos 3
 allidatur,
 aut in brevia (syrtes) 4
 incidat.

Si non possunt
 prohibere,
 patiuntur
 naufragium. 5

Tunc
 pereunt miserabiliter,
 homines,
 merces,
 & omnia; (juvat ock)

Neque hic quicquam
 sacra anchora, 6
 rudente
 jacta.

Quidam evadunt,
 vel tabulâ 7
 enatando,
 vel scaphâ. 8

Pars mercium
 cum mortuis,
 à mari 9
 ad littora defertur.

När Stormväder 1
 hasteligen vpkommer/
 sammandraga the
 Seglen; 2
 at icke Stepper
 emoot Värgeklipporne 3
 stöötas må/
 eller vppå Sandreflar/ 4
 råta (stranda.)

Om dhe icke kunna
 afvenda (förhindra/ tilba/
 lida dhe (ta hålla)
 Steppbröt. 5

Eä
 forgåas nuckeligen/
 Människiora/
 God; (Wahrone/)

(juvat ock) allsammans; (goc
 Eij heller hielper här nå-
 det stora anclaret (enda til-
 vppå ankartrozen (shcht/)
 vthkastat. (slippat/

Sombliga vndkommas/
 antingen på ett Bråde 7
 simmandes/
 eller på Espingen. 8

En deel af godset (wah/
 medh the döda/ (vorn/)
 warda vthur hafvet 9
 til Stranderna förd.

Veteres
 scribebant
 in tabellis ceratis
 aeneo stylô, 1
 cujus cuspidatâ parte 2
 excarabantur litera,
 planâ 3 verò parte
 rursum obliterabantur;

Deinde
 literas pingebant
 subtili calamo 4
 Nos utimur

The Gamble
 skrefwo
 på waxade Taffor
 med en koppar-griffel/styl 1
 med hwilkens hwäse An-
 skrefwes bokstäfwerne (da 2
 men med den jämbna An;
 äther vthplånades; (dan 3

Sedan (stäfwer
 målades (skrefwo the]boof
 med en smal röd (strää] 4
 Wij brukom

anserinä

<i>an'erinâ pennâ,</i> 5	Gåse-Pennan/ 5
<i>cujus caulem,</i> 6	hwilken iholiga ånda/ 6
<i>temperamus</i>	wij tilskåra/ [bereda]
<i>scatpellô;</i> 7	med Pennetråfwen; 7
<i>tum intingimus</i>	sedan indoppe wij
<i>crenam.</i>	Grenen (Klofwan)
<i>in atramentarium,</i> 8	vihi Blåchhornet/ 8
<i>quod obstruitur</i>	hwilket tåckes
<i>operculô;</i> 9	medh tappen; [låcket/]
<i>& pennas</i>	oef Pennorne
<i>recondimus</i>	giömom wij
<i>in calamario.</i> 10	vihi Pennelådan. 10
<i>Scripturam.</i>	Strifften
<i>siccamus</i>	torcke wij (papper)
<i>chartâ bibulâ,</i>	med groffe papper/ [plåne-
<i>vel arena scriptoriâ,</i>	eller med skrifware ströfsåd
<i>ex thecâ pulverariâ.</i> 11	vihur Ströböfan. 11
<i>Et nos quidem</i>	Och wij
<i>scribimus</i>	skrifwe
<i>à sinistra</i>	från wånstra handen
<i>dextrorsum;</i> 12	emoot den högra; 12
<i>Ebraei</i>	the Hebreer
<i>à dextrâ</i>	ifrån den högra
<i>sinistrorsum;</i> 13	emot wånstra handen; 13
<i>Chinenses</i>	the Chinenser
<i>& alii Indi,</i>	och andre Indianer/
<i>à summo</i>	oswan ifrån
<i>deorsum.</i> 14	neder åsh. 14

XCII.

Papyrus.]

Papper.

Veteres utebantur
faginis tabulis, 1
 aut *foliis*, 2
 ut & *libris* 3
arborum, præsertim
Ægyptiæ arbuscula,
 cui nomen erat
papyrus.

Nunc est in usu
charta,
 quam *chartopæus*,
 in *molâ papyraceâ*, 4
 conficit è *linteis vetustis*,
 quæ in *pulmentum*
 contunduntur, 6
 quod *normulis*
 haustum, 7
 diducit
 in *plagulas*, 8
 aërique exponit,
 ut siccentur.

Harum viginti quinque
 faciunt *scapum*, 9
 viginti *scapi*
volumen minus, 10
 horum decem
volumen majus. II

Diu duraturum,
 scribitur in *membrana*, 12

Och gamble brukade
 Böketaflor/ 1
 eller Lööff/ 2
 såsom och Barck 3
 vras träån/besynnerligen
 aff det Egyptiska Trädet
 som kallades
 Egyptiskt Röö (Papper.)

Nu är vthi bruut (bru-
 Papper/ (tas)
 hwillet Pappermakaren/
 vthi Pappersqvarnen/ 4
 gör vras gamla linlutar/ 5
 hwilka til Wälling
 sönderstötas/ stampas/ 6
 hwilken vthi Formor
 vppöst/ 7
 han vthbreder
 vthi Arck/ 8 (vphänger/
 och vthi wädret (Lufften)
 at dhe måge torkas.

Vthaf dese tiugusen
 göra en Book/ 9
 Tiugu Böcker
 ett Rijs/ 10
 vthaf dese Tijo
 en Ball. II

Det som länge waza skal/
 skrives vppå pergamen et 12

Typographus
 habet aneos *typos*
 magno *numero*,
 distributos
 per *loculamenta* ; 5

Typotheta 1
 eximit illos,
 singulatim,
 & componit
 [secundum *exemplar*,
 quod
retinaculo 2
 ipsi *præfixum* est,]
verba,

Booftrucker
 hafwer ; *mainboofstafwer*
 vthi *stoor myckenheet*/
fördeelte

vthi *Kasterne*. 5

Sättiaren 1
 vthager [*pläclar*] dem/
 den ene *effter* den andre/
 och *sätter* tilhoopa
 (*effter* *Göeskrifften*/
hwilken
 på *Tenakten* (*hällaren*) 2
 för honom *satt år*.)
Orden

gnomone; 3
donec fiat
versus;
hunc indit
forma; 4
donec fiat
pagina; 6
hanc iterum
tabula compositoria, 7
eamque coarctat
marginibus ferreis, 8
ope cochlearum, 9
ne dilabantur;
ac subjicit
prelo. 10

Tum impressor,
ope pilarum, 11
illinit
atramentô impressoriô.

Superimponit
operculo inditas 12
chartas,
quas
in sigillo, 13
subditas
trochlea, 14
& iuculâ 15
impressas
facit
typos imbibere,

vthi Winckelhaken; 3
til thes thet blifwer
en Radh;
thenna insätter han
vthi Steppet: 4
til des det blifwer
en Column [sijda;] 6
denna åter igen
vppå Formbrådet/ 7
och henne i hoopwingar
medh Form-Ramen/ 8
förmedelst Strufvarna/ 9
at icke dhe falla från hwar
och sätter [andra;
vnder Pressen. 10

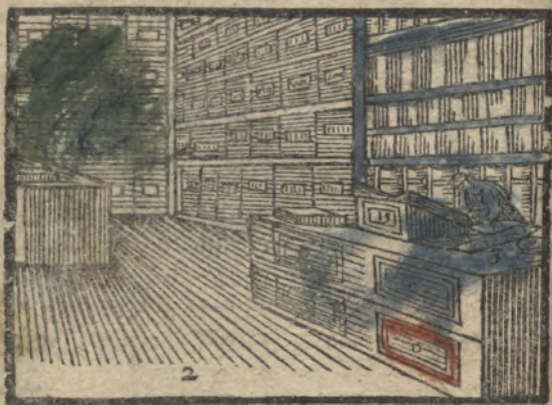
Sedan Tryckaren/
med Vällarnas tilhielp/ 11
öfwerdrager
medh Färgan.

Pålagger
dhe vthi Täckelen 12 in-
Arcken/ (stuckne
hvilka han
på Tägelen stälte / 13
skufvar vnder
Spinnelen/ 14
och medh Vängelent 15
in-påtrycker
låter

Dootstafwerna indricka.
Biblio.

XCIV.

Bibliopolium.

94.
Bokslådan.

Bibliopola 1

Vendit

libros

in bibliopolio; 2

quorum

catalogum conscribit. 3

Libri

disponuntur

per repositoria, 4

& *ad usum*,

super plurem s

exponuntur.

Multitudo librorum,

vocatur

Bibliotheca. 6

Boockföraren 1

fäljer

Böckerna

vtill Boocklådan; 2

hwiltas

Register han samanskrif-

Böckerna (wer. 3

sättias i ordning

ppå Hyllor/ 4

och til bruk;/

ppå Boockstolen s

upsättias. slås.

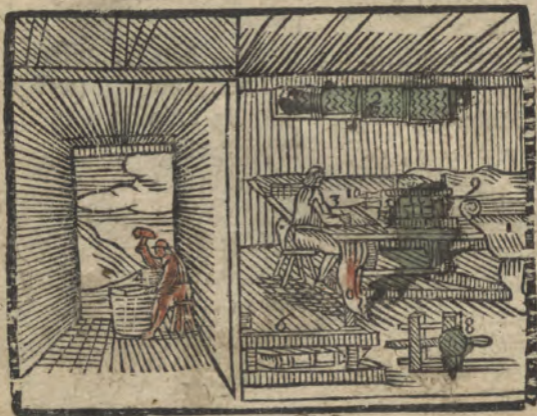
Böckers myckenheet/

kallas

Bibliothek. 6

XCV.

Bibliopegus.

⁹⁵
Boofbindare.

Olim	Gordom (i forna tider)
agglutinabant	līmade dhe (andra/
chartam chartæ,	det ena Papperet wed det
convolvebantqve eas	och sammanweklade dem
in unum volumen. 1	vthi en Kulla/ 1
Hodie	I Daggh dese tider)
compingit libros	ihoopbinder Böckerna
compactior,	Boockbindaren
dum chartas	i det han Papperet/
aquâ glutinosâ macera-	vthi dymwamnet planerat/
tergit, 2	(tas, torckar/ 2
deinde complicat, 3	sedan falskar han/ 3
& malleat; 4	och bultar; 4
tum consuit, 5	iårnwål hästar/ 5
comprimit	präskar
prelo, 6	medh Präßen/ 6
[qvod habet	[hwiltken hafwer
duas cochleas, 7]	twenne Strufwar/] 7
dorso conglutinat;	på Ryggen ihooplijmar/
rotundô cultrô 8	medh Bestårhofswelen 8
demarginat;	beståår;
tandem	omsjider
membranâ	medh Pergamene
vel coriô 9	eller Läder [Skinn] 9
vestit,	öfwerdrager/ (besläder)
efformat,	förfärdigar/
& illis affigit	och dem wednäglar
uncinulos. 10	Spännen. 10 (Elasurer.)

XCVI.

Liber.

96.
Boof.

Liber.

<i>Liber,</i>	[rem,	Bookens
quoad formam exterior-	til	vthwårtes Form/
est vel in folio, 1	år	antingen en Foliant/ I
vel in Quarto, 2	eller	en Quart, 2
in Octavo, 3	en	Octav, 3
in Duodécimo, 4	en	Duodetz, 4
vel Columnatus, 5	eller	vthi Register Form/s
aut linguntus; 6	eller	i en lång discant For-
cum clausuris aeneis, 7	med	Messingspene 7 (mat; 6
vel ligulis, 8	eller	Band/ 8
& bullis angularibus. 9	och	hörnepoeklor/beslag. 9
Intus	Innan	til
sunt folia, 10	åro	Bladen 10
duabus paginis;	medh	tvenne sijdor;
aliquando	vnder	stundom
divisa columnis, II	medh	Columnner / II
cumque	och	medh
notis marginalibus. 12	Teckn	(märke) i brådderne.

(12)

XCVII.

Schola.

Schola.

Schola 1
est officina, in qua
novelli animi
ad virtutem formantur;
& distingvitur
in classes.

Præceptor, 2
sedet in cathedrâ; 3
discipuli, 4
in subselliis; 5
ille docet,
hi discunt.

Quædam
præscribuntur illis
cretâ in tabellâ. 6

Quidam
sedent ad mensam
& scribunt: 7
ipse corrigit 8
mendat.

Quidam stant,
& recitant
memoria mandata. 9

Quidam confabulan-
ac gerunt se (tur, 10
petulantes
& negligentes:
hi castigantur
ferulâ (baculô) 11
& virgâ. 12

Scholan 1
är en väckstad; vti hwiltē
the ynge (spåde Sinnen)
til Dygd vnderwijfas;
ocf fördelas
vthi doktor (Clasfer.)

Ärefadren/ 2
sitter vthi Ärostolen/ 3
Ärjungarna/ 4
på låga Bänckiar: 5
han (Ärefadren) lärer;
dese (Ärjungarne) läras.

Sompe
föreskrifwes them
medh Krijta på Taflan. 6

Somblige
sittia medh Bordet
och skrifwa: 7
han (Ärefadre) förbättrar
Feelen. (rättar) 8

Somblige ståå/
och vplåsa (rac hafwa. 9
det the vthi Minet förwah-

Somblige squaldra/ 10
och ställa sigh
moorwillige.
och försummelige:
dese warda straffade (tuch-
medh Serlan 11 tade)
och Riset. 12

Museum. Studere: Cammar.

Museum 1
 est locus,
 ubi studiosus, 2
 secretus ab hominibus
 solus sedet,
 studiis deditus,
 dum lectitat libros, 3
 quos penes se
 super plurem 4
 exponit, & ex illis
 in manuale 5 suum
 optima quæque excerpit;
 aut in illis

Studere: Cammar 1
 är ett Rum/ (personen/ 2
 hwarest den studerande
 afföndrat ifrå meniskorna
 allena sitter/
 vppå Studierne begifwin/
 tå han stigit läser böckerna
 hwilka han hoos sig 3
 vppå Bockstoolen 4
 vplägger/ och vthur dem
 i sin Handbock 5
 det aldrabäste vpläcker;
 eller vthi dem

liturâ, 6
 vel ad *marginem*
asteriscô, 7
 notat.
 Lucubraturus
 elevat
lychnum (candelam) 8
 in *candelabro*, 9
 qui emungitur
emunctorio: 10
 ante *lychnum*
 collocat
umbraculum, 11
 quod viride est;
 ne hebetet
oculorum aciem:
 opulentiores
 utuntur
cereo:
 Nam *candela sebacea*
 foetet,
 & fumigat.

Epistola 12
 complicatur,
 inscribitur, 13
 & obsignatur, 14.

Noctu prodiens,
 utitur *laternâ*, 15
 vel *face*, 16

medh ett vnderstråt/ 6
 eller medh orådden
 medh en lüten Stierna/ 7
 noterar (tecknar.)

Den som om nattē stude-
 han vpsätter (ra vil/

liuset 8
 vchi liustakan/ 9
 hwilket affnytes/
 medh liusefaxen: 10
 för liuset
 sätter han

Abfconset/ 11
 hwilket gröönt är;
 at icke thet må förswaga
 Ögonens Skarpheet:
 dhe förmögnare
 bruka

Wax-lius Stapel:
 Förny Talgliuset
 stincker (luchrar illa/)
 och röker.

Sändebrefwet 12
 ihoop lägges/ wätes/
 öfwer-vppå skrjfwes/ 13
 och förseglas. 14 (går/

Den som om natten vt-
 han brukar zychta/ 15
 eller Facfla. 16

Artes sermonis. *Tungomåls Konster.*

Grammatica, 1
 versatur
 circa *litteras*, 2
 ex quibus
 componit
voces, (*verba*) 3
 easque docet
 rectè eloqui,
 scribere, 4 *construere*,
 & *distinguere* (*interpun*

Rhetorica, 5 [*gere*.]
 pingit 6 quasi
rudem formam, 7
sermonis

Tungomåls Konster
 wiskas
 wid *Bookstäfwerne* 2
 vthaf hwilka
 man sammansätter
Orden 3
 och them lærer
 rätt vthtala/
skrifwa 4 *ihoo*pfoga/
 och *åthskillia*.

Wåltalighes Konsten 5
 hon lüta som måhlar 6
 vthriining (*sätt/form*) 7
 medh wåltalighetenes

oratoriis	oratoriske (behagelige)
pigmentis; 8 ut sunt:	Färgor; 8 såsom äro:
figura,	Figurer/ (Färging)
elegantia,	prydelige sätt til at tala/
adagia, [proverbia]	Ordspråk/ (garl
apophthegmata,	torte och lärefulle Menin-
sententia, [gnoma]	Sententier (Lärdomar/)
similia,	Ljknelser/
hieroglyphica, &c.	Afmålningar/ &c.
Poësis 9	Poetiske Konsten 9
colligit	hoopsamblar
hos flores orationis, 10	deße tahles Prydelser/ 10
& colligat quasi	oc binder tilhopa lika som
in corollam 11 atq; ita,	vthi en Krans 11 och också/
faciens è prosâ	görandes vraf ett löst taal
ligatam orationem,	ett ihoopbundit Taal/
componit	sammansätter
varia carmina	åthskillige slags Verser
& hymnos, [odas]	och Wisor/
ac propterea	och förhenskul
coronantur	bekrönes
lauro, 12	med en ägerbårkrans. 12
Musica 13	Sångkonsten 13
componit notis	sammansätter på Nöther
melodias: 14	liufige Sånger: 14
quibus verba aptat,	til hwilka hon Orden läm-
atqve ita cantat	och också sjunger (par/)
vel voce sola;	antingen med ensä stämma;
vel concentu; [cis 15	eller samanstämmande sång;
vel instrumentis. Musi-	eller medh musicaliske In-
	strument. 15 Instru-

Instrumenta Musica. Klingande Speel.

Musica instrumenta sunt,	Klingande speel dro the/
quæ edunt vocem:	som gifwa ifrån sig ljudh:
Primò	Först
cum pulsantur,	(da/ när the slagge (rörde) war-
ut Cymbalum & pistillo;	såsom Cymbalen & med en
Tintinabulum, 2	Biälran/5 (stoor plechter
intus globulò ferred;	in vti med ett lütet jernlod;
Crepitaculum, 3	Stramlan / 3
circumversando;	medh omkringslångande;
Crembalum, 4	Munharpan/ 4
ori admotum, digitò;	til munnen satt/med fingret;
Tympanū, 5 & Abenū, 6	Trumman/5 oc hårpukan/ 6
clavicula, 7	medh Kasten/ 7 (pan/ 8
ut & sambuca, 8	så oc hackebröde (långhar-
	Cum

cum organo pastoritio, 9	medh Heerdespelet/ 9
& fistrum (crotalum.) 10	och Kromhorn ic. 10
Secundò,	Til thet andra/
in quibus chorda	(tur, vppå hwilka Strängiarne
intenduntur & plectun-	vppånnas/ (ställas) oc strykas/
ut nablium, II	såsom R. Davidz Harpa/ II
cum clavicordio, 12	medh Claweret/ 12
utrâqve manu;	medh bägge Händerne;
dexterâ tantum,	med höggra Handen allenast/
testudo [chelys,] 13	Luthan/ 13
[in quâ jugum, 14	(på hwilken Halsen/ 14
magadium, 15	Öfwer-täckelbrådet/ 15
& verticilli, 16	och pinnarne (Knafrarna/) 16
quibus nervi 17	medh hwilka Strängarne 17
intenduntur	vppånnas (vppåställas)
super ponticulum, 18)	öfwer stallaren/ 18) (fiolen/ 20
& cithara; 19 pandura, 20	och citharan/ 19 fedlä (giggan/
plectrô; 21 & lyra, 23	med stråkan; 21 och lyran/ 23
intus rotâ, quæ versatur	tänantilmedh i ulet/ hwilket kr. ng
in singulis	vppå hwart och ett (drages;
dimensiones 22	warda Tachterne 22
sinistrâ tanguntur.	medh wänstra handen grepne.
Tandem	Om sijden (Munnen/
quæ inflantur : ut, ore	dhe som vppblåsas: såsom med
fistula, [tibia) 24	Pijpan/ (Flötan) 24
tibia gingrina, 25	Skalmelijan/ 25
tibia utricularis, 26	Säckel-Pijpan/ 26 (peten/ 28
lituus, 27 tuba, 28	Stuckâ (Kromhornet/) 27 trö-
buccina; 29 vel follibus,	Basunen; 29 eller med blåås-
ut organū pneumatikū 30	såsom Orgwård. 30 (bålhor/
	Philo-

Cl.

Philosophia

101.
Werldzlygh Wijsheet.

Physicus, I
speculatur
omnia Dei opera,
in mundo.

Metaphysicus, 2
perscrutatur
rerum
causas & effecta.

Arithmeticus
computat
numeros,
addendo,
subtrahendo,
multiplicando,
dividendo:
idque
vel *cipbris* 3
in *palimpsesto*,
vel *calculus* 4
super *abacum*.

Rustici
numerant 5
decussibus, (X)
& *quincuncibus* (V)
per duodenas,
quindenarum,
& sexagenarum.

Naturens ransakare/ 1
betrachtar
alle Guds Wårk/
i thi Werlden. [sakare/2
Öfwer naturlige ting; ran-
genom ransatar
tingens
orsaker och wårckande.

Råcknemåstaren
ihoopråcknar
tablen (råckningarna/)
i det han tilsammans lægger/
af-fråndrager /
mångfaldig gör/ (föröcker)
deelar:
och thet
aningen medh Ziphreer 3
på Striftastan/
eller med recknepeningar 4
vppå Råcknetastan.

Bönderne (bondesolket)
råckna 5
medh Kors/ X
och halfwe Kors V
genodusiner (tolster/låster)
Mandlar (medh femton)
och Stocker.

CII.

Geometria,

109.
Zordmätare-Konst.

Geometra

metitur
 altitudinem
 turris, 1...2
 aut distantiam
 locorum, 3...4
 sive quadrante, 5
 sive radio, 6

Figuras rerum

designat
 lineis, 7
 angulis, 8
 & circulis, 9
 ad regulam, 10
 normam 11
 & circinum, 12

Ex his

oriuntur
 cylindrus, 13
 trigonus, 14
 tetragonus, 15
 & alia figurae.

Landmätaren

mäter
 högden
 af ett Torn/ 1...2
 heller widden [distans]
 af orterne 3...4
 antingē med en qwadra/ 5
 eller måstaaff. 6

All tingis Figurer

teknar han
 medh linier/ 7
 hörner (vræer/) 8
 och circklar/ 9
 effter linialen/ 10
 Winkelbaken 11
 och circkelen. 12

Uff dese

upkomma
 Oval långgrund/ 13
 Triangel trehörning/ 14
 fyrhörning/ 15
 och andre figurer.